

K restitučním nárokům Královské kanonie premonstrátů na Strahově ve vztahu k nemovitostem na Kynžvartsku

Na počátku roku 2014 byla Královská kanonie premonstrátů na Strahově (dále jen „Strahovský klášter“) několikrát nepravdivě mediálně napadena, že si v rámci restituce církevního majetku podle zákona č. 428/2012 Sb. údajně nárokuje vydání nemovitostí na Kynžvartsku, které převedla na Konráda Henleina. K tomu uvádí následující:

V letech 1933/34 Strahovský klášter přenechal Československé republice obraz Albrechta Dürera Růžencová slavnost a svoji unikátní sbírku nerostů. Bylo dohodnuto, že jako kompenzaci za tyto věci obdrží Strahovský klášter kromě částky 3.000.000,- Kč v hotovosti slezský velkostatek Javorník, část velkostatku Kynžvart a dvory Hrzín a Valdov. Co se týče Kynžvartska, bylo vlastnické právo Strahovského kláštera v roce 1937 zapsáno do pozemkových knih. Krátce po provedení těchto majetkových přesunů však došlo k anexi československého pohraničí nacistickým Německem po Mnichovském diktátu (30.9.1938). V jeho důsledku se vlastnictví statků Strahovského kláštera v západních Čechách stalo pouze formálním, neboť Německá říše uvalila na tyto nemovitosti nucenou správu a odmítala poskytovat majiteli jejich výnosy.

Soubor nemovitostí v katastrálních územích Těšov u Milíkova, Milíkov u Mariánských Lázní a Smrkovec, patřících Strahovskému klášteru, si po roce 1938 přisvojil Konrád Henlein, vykonávající funkci říšského místodržícího pro sudetoněmecké oblasti. Jeho zmocněnci Herbert Hawranek a Ferdinand Donath pod pohrůžkou konfiskací a represálií donutili strahovského provizora Antonína Lacinu k podpisu smlouvy o prodeji. Ta byla podepsána dne 2.10.1939 v Liberci, následně pak ke dni 4.1.1940 došlo k její intabulaci. Varianta odmítnutí uzavření smlouvy byla absolutně vyloučena (nacisté v té době zlikvidovali kláštery Nová Říše nebo Vyšší Brod). Tehdejší stejně jako dnešní právní řád považoval a považuje veškerá právní jednání učiněná pod nátlakem za nulitní. Ostatně Konrád Henlein kupní cenu nikdy nezaplatil, což dosvědčuje vyjádření Finanční prokuratury ze dne 21.8.1948 (č. j. Nsp 6636/12-V.), která podrobně po komunistickém převratu v únoru 1948 zkoumala okolnosti případu.

O absolutní neplatnosti převodu vlastnického práva na Konráda Henleina svědčí obsah pamětního protokolu, sepsaného a podepsaného dne 4.10.1939 v Praze strahovským opatem-koadjutorem Bohuslavem Jarolímekem a provizorem Antonínem Lacinou za přítomnosti pražského advokáta Dr. Emila Sobičky. V něm se uvádí, že Strahovský klášter nepřistoupil k prodeji části svého majetku Konrádovi Henleinovi dobrovolně (doslovně se v souladu s ust.

§ 870 obecného občanského zákoníku z roku 1811 uvádí „na základě důvodné a nespravedlivé bázně“). Skutečný vztah Laciny a Jarolímka k nacistické okupační moci nejlépe vystihuje to, že první z nich v roce 1942 zahynul v koncentračním táboře Dachau a že druhému byl v roce 1947 za jeho účast na odbojové činnosti udělen Československý válečný kříž 1939 (Ministerstvo obrany ČR, č. j. 5621/1994 ze dne 8.4.1994).

Zákonem č. 128/1946 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, byla dána subjektům, jimž byla způsobena majetková křivda v době nacistického ohrožení a okupace, možnost domáhat se jejich nápravy. Tento právní předpis konstatoval, že jakékoli majetkové převody a jakékoliv majetkoprávní úkony, ať se týkaly majetku movitého či nemovitého, veřejného či soukromého, jsou neplatné, pokud k nim došlo po 29.9.1938 pod tlakem okupace nebo politické persekuce.

V zákonem stanovené lhůtě Strahovský klášter napadl žalobami podanými u Okresního soudu v Mariánských Lázních a v Chebu ta právní jednání, která byla učiněna pod nacistickým nátlakem po roce 1939. Ve všech případech, kdy podal příslušnou žalobu, mu bylo vyhověno (rozsudky Nc I. 381/47 a Nc I. 165/48 ze dne 10.12.1948, Nc V 560/47 ze dne 24.6.1949) a všechny „převody“ byly prohlášeny za absolutně neplatné. Tak rozhodl dokonce orgán totalitního komunistického státu, který Církev římskokatolickou považoval za svého nepřítele č. 1. Ve všech případech také byl po 25.2.1948 na tyto majetky aplikován zákon č. 142/1947 Sb., o revizi pozemkové reformy, a byly převzaty státem. Jak v rozhodnutí o záboru statku Lázně Kynžvart/Dolní Žandov vydaného Ministerstvem zemědělství (č. j. 93.014/48-IX/B-22 ze dne 10.9.1948), tak v zápisu o fyzickém převzetí (ze dne 17.9.1948) se vždy objevuje Strahovský klášter jako vlastník.

Strahovský klášter ostře odsuzuje některé pokusy o zpochybnění svého vlastnického práva ke statkům Lázně Kynžvart/Dolní Žandov k 25.2.1948, neboť tato argumentace ignoruje všechny dokumenty o vlastnickém právu Strahovského kláštera, které vydaly jako veřejné listiny státní orgány a je motivována pouze závistí a nepřátelstvím.

K následujícímu tvrzení europoslance Ransdorfa (KSČM) v článku „Potřeba spravedlnosti“, uveřejněného na Parlamentních listech 17.2.2014 (uvedeno v plném znění):

„Kapitolou samou o sobě je prolamování Benešových prezidentských dekretů. Jejich pomyslným vrcholem je neskutečný příběh řádu premonstrátů na Strahově. Premonstráti prodali 2. 10. 1938 (na sklonku První republiky) majetek říšskému místodržícímu Konradu Henleinovi za 1 056 844 koruny a 50 haléřů. Tento majetek po roce 1945 logicky propadl státu. Kupní smlouva (peníze byly poskytnuty hotově) mezi premonstráty (podepsáni opat strahovský Metod Zaoral, převor Vít Hůlka, podpřevor Vojtěch Frejka) a Henleinem se nachází v chebském archivu. Tedy nacházela se a doufám, že tam ještě stále je. Snad nezmizela stejně, jako zmizely z archivu poslanecké sněmovny všechny protokoly z června až listopadu 1991, které zachycovaly výrok kardinála Tomáška o tom, že církev mít další majetkové nároky nebude. Rozumíte, o co tady jde? Premonstráti vymáhají po českém státu majetek, který prodali a za který dostali zapláceno.“

1. Absolutně neplatná kupní smlouva byla podepsána nikoli 2.10.1938, tedy na sklonku první republiky, ale 2.10.1939, tedy v době Protektorátu Čechy a Morava.
2. Předmětný majetek státu po roce 1945 nepropadl, za jeho vlastníka považoval i totalitní komunistický režim Strahovský klášter ještě na sklonku roku 1948, tj. v době vlády Ransdorfova spolustraníka Klementa Gottwalda.
3. Smlouvu nepodepsali opat Metod Zaoral, převor Vít Hůlka, podpřevor Vojtěch Frejka, ale pouze provizor Antonín Lacina. Posledně jmenovaný Vojtěch Frejka zemřel dne 17.2.1937, což lze osobně ověřit na řádovém hřbitově v Praze-Nebošicích. Byť víra v konečné vzkříšení těla je integrální součástí katolické věrouky, ještě nebyla zcela realizována. Nelze proto důvodně předpokládat, že by více než dva roky mrtvá osoba mohla podepisovat smlouvu dne 2.10.1939.
4. Správné jméno strahovského opata bylo Zavoral, nikoli Zaoral.
5. Absolutně neplatná kupní smlouva ze dne 2.10.1939 se nenachází v chebském archivu, ale na Katastrálním úřadě v Chebu.
6. Kupní cena nikdy nebyla v plné výši zaplácena, pouze zhruba ¼. Tuto částku Okresní soud v Mariánských Lázních dne 10.12.1948 přiznal Strahovskému klášteru jako kompenzaci za nemožnost vykonávat vlastnická práva v letech 1939-1945.

Podobná prohlášení, jichž se dopustil europoslanec Ransdorf a v návaznosti na něj i jiní, rozhodně nesvědčí o znalosti situace a už vůbec ne o jeho vědecké profesionalitě, což v daném případě udivuje. Nad rámec uvedeného uvádíme, že předmětný nemovitý majetek na Kynžvartsku již byl Strahovským klášterem dohodami o vydání státními orgány na přelomu let 2013/2014 bez komplikací restituován, přičemž nebyly shledány žádné důvody pro nevydání, např. pro překážku v podobě tzv. „Benešových dekretů“. Restituce v daném případě je naopak realizací dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb., podle něhož *„jakékoliv majetkové převody a jakákoliv majetkově-právní jednání, at' se týkají majetku movitého či nemovitého, veřejného či soukromého, jsou neplatná, pokud byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce“* (§ 1 odst. 1).

Více informací: <http://www.strahovskyclaster.cz/restituce-statku-kynzvart>